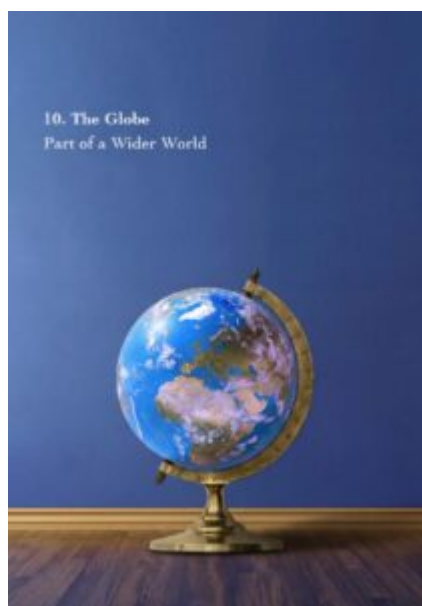

Unia Europejska w 12 obiektach. Obiekt dziesiąty: globus. UE jako aktor globalny

Posted on 8 sierpnia, 2026

Obiekt 10. Globus. UE jako aktor globalny

W tym rozdziale autor analizuje rolę UE na świecie oraz polityki zewnętrzne UE (handlową, zagraniczną, politykę bezpieczeństwa i obrony oraz politykę rozwojową.

Unia Europejska nie funkcjonuje w izolacji. Jest częścią szerszego świata, w którym mierzy się z zagrożeniami, wyzwaniami, szansami i odpowiedzialnością. Jeśli UE ma być reprezentowana przez tuzin przedmiotów, globus należy do najbardziej odpowiednich, [by symbolizować rolę UE na świecie – red.].

Na mocy traktatów UE zobowiązuje się do promowania zarówno swoich wartości, jak i interesów. Jej celem jest przyczynianie się do pokoju, bezpieczeństwa, zrównoważonego rozwoju, wzajemnego szacunku między narodami, wolnego i uczciwego handlu, eliminacji ubóstwa oraz ochrony praw człowieka, prawa międzynarodowego i poszanowania zasad Karty Narodów Zjednoczonych.

Czasami, podobnie jak w przypadku polityk wewnętrznych, sukces UE w przyczynianiu się do realizacji celów jej polityki zewnętrznej jest niepełny, a niekiedy nawet rozczarowujący. Nie ma jednak wątpliwości, że UE, ogólnie rzecz biorąc, jest ważnym aktorem wspierającym poszanowanie prawa międzynarodowego, demokracji, praw człowieka i porozumienia między narodami.

Wśród głównych globalnych graczy tylko UE ma dziś zarówno wolę, jak i ciężar polityczny, by przewodzić we wspieraniu tych wartości, oczywiście ściśle współpracując z krajami o podobnych poglądach. W 2012 r. słusznie przyznano jej Pokojową Nagrodę Nobla.

UE dysponuje wieloma różnorodnymi instrumentami, za pomocą których angażuje się w relacje z sąsiadami i ze społecznością międzynarodową.

Rozszerzenie

UE była w stanie wpływać na otaczający ją świat i kształt całego kontynentu europejskiego poprzez proces rozszerzenia. Przyjmując wiele krajów, które niedługo przed przystąpieniem do UE były dyktaturami prawicowymi lub lewicowymi, umocniła demokrację w dużej części Europy i umożliwiła dynamiczny wzrost dobrobytu jej społeczeństw.

Choć dalsze rozszerzanie UE jest problematyczne pod wieloma względami, nie dziwi, że wiele innych państw chce do niej przystąpić ani że ich dążenie do stania się częścią UE, w tym ambicja Ukrainy w tym zakresie, już kształtuje przyszłość szerszej rozumianej Europy.

Polityka handlowa

Unia Europejska jest największym wspólnym rynkiem na świecie, co przynosi ogromne korzyści jej przedsiębiorstwom i konsumentom. Stopniowo usuwała wewnętrzne bariery handlowe między państwami członkowskimi. Niektóre z tych barier jednak nadal istnieją, a potencjalne korzyści płynące z jednolitego rynku nie zostały jeszcze w pełni wykorzystane.

Za pośrednictwem zewnętrznej polityki handlowej UE, często określanej jako wspólna polityka handlowa, Unia Europejska wspiera interesy handlowe swoich państw członkowskich na całym świecie. Działając wspólnie w tej dziedzinie, UE jest znacznie silniejsza i bardziej wpływowa, niż mogłoby być którekolwiek z jej państw

członkowskich działające samodzielnie.

UE, jako jedna z najbardziej otwartych na świat gospodarek, zdecydowanie wspiera otwarte, oparte na zasadach podejście do handlu międzynarodowego. Pozostaje silnym orędownikiem tego podejścia nawet wtedy, gdy zasady te są coraz częściej zagrożone i kwestionowane.

Państwa członkowskie UE uzgodniły w traktatach europejskich, że zewnętrzna polityka handlowa należy do wyłącznych kompetencji UE, a nie rządów krajowych państw członkowskich. Dlatego też, to Komisja Europejska negocjuje więc umowy handlowe z partnerami handlowymi w imieniu UE. Rada upoważnia Komisję do prowadzenia tych negocjacji i może przekazywać jej określone wytyczne, których należy przestrzegać. Następnie Rada Ministrów i Parlament Europejski muszą zdecydować, czy zatwierdzić ostateczną umowę wynegocjowaną przez Komisję. Co istotne, większość umów handlowych może zostać zatwierdzona większością kwalifikowaną państw członkowskich w Radzie. Oznacza to, że pojedyncze państwo członkowskie nie może zablokować takiej umowy. Centralna rola Komisji Europejskiej oraz brak prawa weta w Radzie znacząco zwiększają skuteczność polityki handlowej UE.

Jeżeli jednak umowa handlowa wynegocjowana przez Komisję obejmuje kwestie, które pozostają w kompetencjach krajowych, a nie europejskich, takie jak handel usługami lub własność intelektualna, do jej zatwierdzenia wymagana jest jednomyślna zgoda państw członkowskich.

Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa

Państwa członkowskie UE starają się koordynować swoje działania, a tam, gdzie to możliwe, wypowiadać się i działać wspólnie w sprawach polityki zagranicznej i bezpieczeństwa. Czynią to za pośrednictwem wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB).

WPZiB wyraźnie różni się, zarówno pod względem przedmiotu, jak i procedur, od polityki handlowej UE opisanej powyżej. Za pośrednictwem WPZiB UE i jej państwa członkowskie dążą do realizacji swoich międzynarodowych interesów politycznych i bezpieczeństwa oraz do promowania swoich wartości, między innymi poprzez utrzymywanie pokoju, wzmacnianie bezpieczeństwa międzynarodowego, wspieranie współpracy międzynarodowej oraz popieranie demokracji, praworządności i praw człowieka.

Głównym organem decyzyjnym WPZiB jest Rada do Spraw Zagranicznych, jedna z formacji Rady UE, w której 27 państw członkowskich jest reprezentowanych przez ministrów spraw zagranicznych. Podobnie jak w innych obszarach, prace ministrów przygotowują urzędnicy z 27 państw członkowskich, którzy spotykają się codziennie na różnych szczeblach.

Radzie do Spraw Zagranicznych przewodniczy Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa, często określany po prostu jako „wysoki przedstawiciel”. Mając na celu zapewnienie spójności i konsekwencji w całej działalności zewnętrznej UE, wysoki przedstawiciel jest również wiceprzewodniczącym Komisji Europejskiej, która — jak wskazano powyżej — ponosi główną odpowiedzialność za politykę handlową.

Źródło © Unia Europejska — obecna Wysoka Przedstawicielka Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa Kaja Kallas

UE ustanowiła także Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ), która w praktyce pełni funkcję służby dyplomatycznej Unii Europejskiej. Z myślą o maksymalizacji spójności działań zewnętrznych UE personel ESDZ wywodzi się zarówno z Komisji, jak i ze służb dyplomatycznych państw członkowskich.

Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony

Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) jest integralną częścią wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa UE.

Zapewnia ona UE zdolność do prowadzenia misji pokojowych i zapobiegania konfliktom oraz do przyczyniania się do wzmacniania bezpieczeństwa międzynarodowego. Opiera się zarówno na zasobach cywilnych, jak i wojskowych.

Wymiar bezpieczeństwa i obrony UE będzie się bardzo znacząco rozwijał, także pod względem budżetowym. Jest to nieunikniona konsekwencja brutalnej wojny Rosji przeciwko Ukrainie, jej imperialistycznych ambicji oraz oczywistego zagrożenia, jakie już stwarza dla bezpieczeństwa kontynentu europejskiego, w tym dla wszystkich państw członkowskich UE.

Choć położenie geograficzne Irlandii czasami sprawia, że zagrożenie to wydaje się mniej bezpośrednie, Irlandia już mierzy się z bezpośrednimi zagrożeniami dla swoich podmorskich kabli, a także z cyberatakami i dezinformacją polityczną.

Podejmowanie decyzji w ramach WPZiB i EPBiO

Jednym z największych wyzwań stojących przed UE jest to, że wszystkie stanowiska polityczne i działania w polityce zagranicznej co do zasady wymagają jednomyślnej zgody wszystkich państw członkowskich. Jedno państwo członkowskie może samo uniemożliwić UE potępienie rażących naruszeń praw człowieka, nieuzasadnionej agresji wojskowej, a nawet zbrodni wojennych, albo nałożenie sankcji.

W szczególności Węgry (choć czasami także inne państwa) zajmowały niepryncypialne stanowiska, które podważają wartości i politykę zagraniczną UE oraz traktatowy obowiązek państw członkowskich do lojalnej współpracy.

Jest to kwestia wyjątkowo wrażliwa, ale także trudna do rozwiązania, ponieważ nawet te państwa członkowskie, które najdobitniej wzywają UE do zajmowania zasadniczych stanowisk w sprawach takich, jak Gaza i Ukraina, jak dotąd niechętnie odnosiły się do zniesienia lub osłabienia wymogu jednomyślności w kwestiach polityki zagranicznej. W coraz bardziej niebezpiecznym świecie sprawa ta będzie musiała zostać ponownie poddana dyskusji.

Warto podkreślić, że gdy Unię Europejską oskarża się o beczynność w jakiejś kwestii polityki zagranicznej, nie wynika to z tego, że jakaś niejasna, monolityczna „UE” zwleka w Brukseli czy Strasburgu. Wynika to raczej w dużej mierze z wymogu jednomyślności w sprawach polityki zagranicznej, który niewiele państw członkowskich poważnie kwestionowało, oraz z tego, że jedno państwo członkowskie albo ich niewielka grupa może w konsekwencji zablokować decyzję, którą większość chciałaby podjąć.

Polityka rozwojowa

Kolejnym ważnym filarem działań zewnętrznych Unii Europejskiej jest jej polityka rozwojowa. UE dąży do wspierania zrównoważonego rozwoju i stabilności w krajach rozwijających się, a jej ostatecznym celem jest wyeliminowanie skrajnego ubóstwa. UE realizuje cele międzynarodowe, które pomagała opracować i do których osiągnięcia się zobowiązała, w tym Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030. Jest również głęboko zaangażowana w realizację celów ONZ dotyczących zmian klimatu.

Unia Europejska stara się utrzymać priorytet, jaki przypisuje pomocy krajom rozwijającym się, nawet gdy Stany Zjednoczone i inne kraje radykalnie ograniczyły

Unia Europejska w 12 obiektach. Obiekt dziesiąty: globus. UE
jako aktor globalny

swoje zaangażowanie w tym zakresie.

Rosyjska wojna w Ukrainie oraz zagrożenie militarne, jakie Rosja stwarza dla Europy szerzej, nieuchronnie wywołają dalszą presję na UE, by przesunęła część wydatków na własną obronę.

Unia Europejska może być bardzo znaczącym aktorem w niebezpiecznym świecie, który ostatnio czasami wydaje się wymykać spod kontroli. Mamy siłę, by bronić się w dziedzinie handlu. Mamy potencjał, by we współpracy z NATO przeciwstawiać się agresji wojskowej. Mamy wartości, które mogą pomóc nam kształtować lepszy świat. Pytanie brzmi, czy mamy ambicję i wolę.

Tłum. ED Piotrkow ze wsparciem AI